

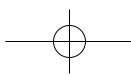
Professor de Dret internacional públic de la Universitat Pompeu Fabra

Ferran Armengol

Francesc Maspons i Anglasell. Jurista i home d'acció

Aquest article ens presenta un complet apunt biogràfic de qui es pot considerar un dels juristes catalans més destacats de la primera meitat del segle xx. Figura poc estudiada encara, Francesc Maspons i Anglasell (1872-1966) destaca per la seva àmplia i diversificada activitat acadèmica, política, social i cultural, que li va permetre obtenir una notorietat considerable en la societat catalana i barcelonina de principis del segle passat. Maspons i Anglasell compta també amb una extensa obra publicada. Vinculat originàriament a la constel·lació d'idees i plantejaments propis de l'humanisme cristià, qui és objecte d'aquest assaig va ser un actiu defensor del dret civil català i de la personalitat jurídica pròpia de Catalunya. Personatge amb una dimensió internacional també destacada, va participar en els procediments de la Societat de Nacions relatius a minories nacionals, en plena sintonia amb el principi d'autodeterminació.

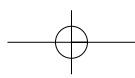
No és fàcil descriure d'una manera sintètica la figura de Francesc de Paula Maspons i Anglasell. Sens dubte, qui més s'hi va aproximar va ser el seu amic i col·laborador, el geògraf Josep Iglésies, en afirmar que «[...] Coincideixen en Maspons i Anglasell diverses activitats espirituals que en fan un prototipus d'home del renaixement. Home de toga per professió, excursionista per efusió, poeta, sociòleg nat, patriota i comentarista polític sense partit ni càrrec representatiu de cap mena, es troba profundament arrelat al propi terror i, tanmateix, ha esbatanat els ulls al món, i és el nostre primer europeista».¹

En efecte, l'actuació pública i l'obra literària i científica de Maspons i Anglasell va comprendre àmbits tan diversos com l'excursionisme, la política internacional i europea, la sociologia, la recuperació del patrimoni cultural, la literatura o el dret consuetudinari dels pagesos catalans. Aquesta aparent dispersió d'interessos i inquietuds anava, tanmateix, lligada per una mena de fil conductor, la reivindicació de Catalunya com a realitat política, jurídica i cultural, amb uns trets característics propis i diferenciats. Aquesta reivindicació la fonamentava en la primacia de la persona i de la societat (reflectida en la nació), sobre les ideologies abstractes que han estat la base de l'estatisme, és a dir, la confusió de la nació amb l'Estat que, en la seva opinió, donava continuïtat a l'absolutisme² i havia portat, en últim extrem, al totalitarisme feixista i comunista.³ És a dir, «[...] Ni l'home ni la societat són una abstracció, sinó realitats enormement complexes. Els homes som una barreja d'elements contraris que converteixen la nostra vida en una lluita; per aquest motiu necessitem guiatge, que hem d'anar a cercar fora de nosaltres mateixos, perquè ningú no es pot guiar a ell mateix, i la lluita no es pot resoldre amb generalitats abstractes sinó amb decisions concretes fetes a la mida de l'home, com són les que va portar al món el cristianisme».⁴ Aquest plantejament coincidia amb el d'altres pensadors cristians, com Emmanuel Mounier o Torras i Bages.⁵ El tret original de Maspons va ser, però, la vinculació d'aquestes idees amb la reivindicació dels trets propis del dret català, que considerava un dret «fet a la mida de les persones» i emanat del poble, enfront del dret castellà /espanyol, basat en la imposició i l'«orden y mando», des del Código de las Siete Partidas fins al Codi Civil de 1889.

Però Maspons va anar més enllà de la reflexió, i va participar de forma activa en la societat, a través de les institucions de les quals fou membre i també de les iniciatives que va emprendre directament. Van ser nombroses les monografies, els articles, les conferències pronunciades sobre excursionisme, dret històric català, política internacional i, en general, les diverses qüestions que van atraure el seu interès. Això no obstant, i a diferència de molts altres polítics, juristes o escriptors del seu temps, la figu-

La seva actuació pública i la seva obra literària i científica va comprendre àmbits com la política internacional i europea, la sociologia, el patrimoni cultural, la literatura o el dret consuetudinari.

Francesc Maspons i Anglasell. Jurista i home d'acció

No s'ha fet encara una biografia del personatge que abasti tota l'activitat política i cultural que va dur a terme.

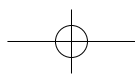
ra de Francesc Maspons i Anglasell és molt poc coneguda avui en dia. No s'ha fet encara una biografia del personatge que abasti tota l'activitat política i cultural que va dur a terme, ni tampoc un estudi de la seva vasta i polifacètica obra escrita. Tot seguit, es donaran unes breus pinzellades sobre l'activitat pública, l'obra i el pensament de Francesc Maspons i Anglasell, amb l'objectiu no tan sols de recordar el personatge sinó també d'exposar els grans trets del seu pensament i valorar la vigència que encara avui dia es pot reconèixer en les seves idees.

1. Francesc Maspons i Anglasell: el personatge i la seva activitat pública

La vocació de Francesc Maspons i Anglasell vingué determinada, sense dubte, pel seu entorn familiar. Nascut al barceloní carrer d'en Xuclà, al barri del Raval, el 22 de juliol de 1872, procedia d'una nissaga arrelada a Bigues i Riells, al Vallès oriental, de la qual existeixen referències des del segle XII, i que tingué una destacada presència en la vida política i intel·lectual del país a les darreries del segle XIX. El seu pare, Francesc Maspons i Labrós, fou notari i folklorista destacat, i un dels fundadors del Centre Excursionista de Catalunya; el seu oncle, Marian Maspons, va ser un dels promotors del *Memorial de Greuges* adreçat al rei Alfons XII.⁶ Germana de Francesc i Marian era Maria Pilar Maspons i Labrós, pionera de la literatura femenina amb les seves cròniques d'excursionisme que signava amb el pseudònim «Maria de Bell-lloc».⁷ El 4 de maig de 1904, Francesc Maspons i Anglasell es va casar amb Joaquina Rogent, filla de l'arquitecte Elies Rogent i membre també d'una nissaga d'advocats, arquitectes, financers, polítics, folkloristes i artistes de tarannà catalanista.⁸

Seguint la tradició familiar, Maspons va cursar els estudis de dret a la Universitat de Barcelona, on es va llicenciar, i els va continuar amb el doctorat a Madrid, on tingué com a professor Gumersindo de Azcárate i com a condeixebles, Ossorio y Gallardo i Javier Gómez de la Serna.⁹

Acabats els estudis, no es va sentir gaire atret per la professió d'advocat. Ben al contrari, i ja de bon començament, la seva vocació va deixar de banda els plets i els tribunals per encarar-se cap a la col·laboració en organismes acadèmics i consultius, la participació en la vida política i social

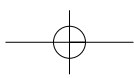
del país i l'estudi de qüestions jurídiques, socials i d'altres àmbits relacionats amb les seves múltiples inquietuds. Tot plegat donaria lloc a una impressionant bibliografia.

L'activitat pública de Maspons es va projectar sobre diversos aspectes polítics, socials i culturals, de manera que el seu nom apareix vinculat a iniciatives de signe tan divers com la fundació de l'estació d'esquí de La Molina,¹⁰ les investigacions de l'origen català de Colom, la preservació de les Drassanes de Barcelona, la presidència del GATCPAC o el I Congrés de Cultura Catalana. Es va interessar particularment per l'excursionisme –va arribar a ser president del Centre Excursionista de Catalunya– i també per la formació dels joves, tal com es va veure reflectit en la seva col·laboració amb Palestra.¹¹ Aquesta multiplicitat d'activitats li atorgà una considerable notorietat en la societat catalana i barcelonina del primer terç del segle xx, fins al punt que era possible trobar el seu nom en la mateixa edició d'un diari dos cops i en relació amb dos temes totalment diferents.¹² A això cal afegir una contínua activitat política, particularment intensa a l'entorn de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de 1932, quan va fundar i dirigir el setmanari *Clarís*,¹³ amb l'objectiu de comentar la negociació de l'Estatut a les Corts. Posteriorment va impulsar, juntament amb Eugeni Xammar, l'anomenat «Partit Nacionalista Català», del qual fou cap de llista per Barcelona. També va mantenir intensos contactes amb polítics d'altres «minories nacionals» europees i, especialment, amb gallecs i bascos, amb qui llançaria el projecte Galeusca.¹⁴

L'esclat de la Guerra Civil el va sorprendre a casa de la seva família a Collbató, on va romandre retirat mentre van durar les hostilitats. Això no obstant, va mantenir una intensa activitat per conservar intacte el patrimoni a Catalunya de Rafael Patxot i també, pel que sembla, va estar involucrat en algun tipus de negociació de pau separada per a Catalunya.¹⁵

Les noves circumstàncies que va travessar el país, a partir de 1939, el van obligar a mantenir-se en un segon pla, limitat a les tertúlies i les publicacions dels medis literaris semiclandestins d'aleshores.¹⁶ D'aquell temps és la publicació del llibre de poemes *Rosa de Tres Fulles*, signat amb

Va impulsar, juntament amb Eugeni Xammar, l'anomenat «Partit Nacionalista Català».

Francesc Maspons i Anglasell. Jurista i home d'acció

el pseudònim «Blai Ebner» i il·lustrat pel seu nebot, el pintor Ramon Rogent.

Durant els anys cinquanta, i quan superava ja els vuitanta anys d'edat, la seva figura va experimentar encara un últim resorgiment, a partir de la publicació de noves monografies o de la reedició de les antigues, de la participació en diverses iniciatives culturals o dels homenatges de què va ser objecte.

Francesc Maspons i Anglasell va morir el 26 de novembre de 1966, a l'edat de noranta-quatre anys, a la seva casa pairal de Bigues. La seva mort va ser molt sentida en els mitjans intel·lectuals i jurídics catalans¹⁷ i també entre els seus convilatans de Bigues.

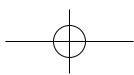
2. Maspons i Anglasell, divulgador del dret civil català

Els primers treballs publicats per Francesc Maspons i Anglasell abordaven temes de caràcter social en la línia de les encíclicues de Lleó XIII.¹⁸ A aquestes qüestions va dedicar alguns petits assaigs i fins i tot una novel·la,

Miquel Grau (1894). Ja el 1896, amb vint-i-quatre anys d'edat, va ingressar a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació. Poc després marxaria cap a la Universitat d'Oñati, on seria nomenat catedràtic de dret civil. Justament a Oñati, Maspons faria un descobriment que seria fonamental en el seu pensament i la seva obra posterior: una col·lecció dels autors clàssics del dret civil català, com Joan Pere Fontanella, Lluís de Peguera, Tomàs Mieres o Francesc Eiximenis, que estava a la biblioteca de la mateixa universitat.

Amb vint-i-quatre anys d'edat, va ingressar a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació. Poc després seria nomenat catedràtic de dret civil a la Universitat d'Oñati.

La preservació del dret civil català va ser, en efecte, una de les línies mestres de la trajectòria professional, acadèmica i científica de Francesc Maspons i Anglasell. En aquells primers anys del segle xx, estava en perill la pervivència de les institucions del dret civil de Catalunya, que el Decret de Nova Planta havia hagut de mantenir i que estava projectat d'incloure en un apèndix al Codi Civil, com a conseqüència de la jurisprudència del Tribunal Suprem que, en diverses sentències, havia deixat de banda l'aplicació de les normes catalanes per aplicar els preceptes propis del Codi Civil, els quals en alguns casos aplicaven fórmules radicalment contràries a

aquells principis. No menys important, la preferència per l'aplicació del Codi Civil es veia afavorida per la seva facilitat de consulta per part d'advocats i jutges, que contrastava amb la necessitat de fer llargues recerques, en ocasions a través de normes escrites més de dos segles enrere, que requeria el dret català. Evidentment, aquesta circumstància era aprofitada per aquells que desitjaven, en el fons, la desaparició del dret propi de Catalunya, sense tenir en compte que l'autèntic problema del dret civil català era la inexistència d'institucions pròpies que en fes possible la renovació i actualització.¹⁹

Davant d'aquesta situació, Maspons, en la línia de l'anomenada «Escola Històrica del Dret»,²⁰ defensava la supervivència de les normes i costums propis del dret de Catalunya, alhora que s'oposava amb fermesa a la progressiva implantació del Codi Civil. A aquest objectiu va dedicar nombroses publicacions de monografies i articles, entre 1899, data en la qual va publicar la primera edició del llibre *Nostre dret familiar segons els autors clàssics y las sentencias del antich suprem tribunal de Catalunya*,²¹ i 1963, data de la publicació de *Fons de Dret Català*.²² Entre aquestes publicacions s'inclouen tant les obres de divulgació de caràcter «popular», publicades per l'Editorial Barcino,²³ com la reedició de les obres dels autors clàssics i la publicació extractada de les conclusions de llurs estudis, els dictàmens jurídics fets amb la intenció de demostrar que les fonts tradicionals del dret català podien donar resposta als problemes pràctics plantejats als advocats²⁴ o la denúncia de les perturbacions en l'aplicació del dret civil català per part de les autoritats espanyoles i de la jurisprudència del Tribunal Suprem.²⁵ I, no menys important, davant d'aquells que consideraven el dret civil català com a cosa arcaica o sentimental, posava de manifest la similitud dels seus principis i institucions amb diverses figures jurídiques existents a diferents països estrangers.²⁶

Aquesta activitat de promoció i defensa del dret propi de Catalunya no es va limitar a la lletra escrita, sinó que també la va poder dur a terme des de les institucions on va participar. Francesc Maspons va ser membre del Col·legi d'Advocats de Barcelona des de 1898, president de l'Acadèmia de Legislació i Jurisprudència, director de l'Oficina d'Estudis Jurídics de la

En la línia de l'anomenada «Escola Històrica del Dret» defensava la supervivència de les normes i costums propis del dret de Catalunya.

Francesc Maspons i Anglasesell. Jurista i home d'acció

Mancomunitat de Catalunya i membre de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat republicana. Va participar en les comissions que elaboraren el projecte d'Apèndix de dret civil català de 1930 i de la Compilació Catalana de 1960, en la qual redactà la Llei de Contractes de Conreu de 1934. Ja després de 1939, va participar en la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials, primer com a president de la secció de dret i posteriorment, a partir del 29 de gener de 1955, com a president de l'entitat.²⁷

Més enllà de la preservació de les institucions jurídiques tradicionals, Maspons reivindicava la personalitat jurídica pròpia de Catalunya en l'àmbit del dret públic.

Fora de Catalunya fou també membre honorari de la Real Academia de Legislación y Jurisprudencia i també vicepresident de la Secció de Minories Nacionals de la Societat de Nacions i membre i president de l'AIMD (Association Internationale pour l'Étude du Droit des Minorités) constituïda a L'Haia.

Del seu pas per aquestes institucions cal destacar la iniciativa de la publicació, per part del Col·legi d'Advocats de Barcelona, de l'edició facsímil del text *Constitucions i altres drets de Cathalunya*, de 1704,²⁸ i l'impuls, des de l'Oficina d'Estudis Jurídics de la Mancomunitat, de la recuperació de les normes consuetudinàries a través del *Costumari Català*, l'elaboració del qual fou interrompuda per la dissolució de la Mancomunitat per Primo de Rivera.

3. La reivindicació jurídica de Catalunya

Més enllà de la preservació de les institucions jurídiques tradicionals, Maspons i Anglasesell reivindicava la personalitat jurídica pròpia de Catalunya, també en l'àmbit del dret públic. Aquesta reivindicació arrenca dels primers anys del segle xx, en el context de la pèrdua de l'imperi colonial espanyol, i es plantejava en una línia similar a la de la Lliga Regionalista, és a dir, denunciar la debilitat i la corrupció de la monarquia espanyola com a causes del «desastre» colonial i que, d'altra banda, es consideraven alienes a la comunitat que estava en vies de recuperar la pròpia personalitat.²⁹ En un primer moment, aquesta reivindicació se centrava en la recuperació de les antigues institucions, en la línia del foralisme català d'origen carlista.³⁰ Així, a l'opuscle *Cartas sobre nuestra situación política*³¹ planteja, com a conseqüència del «desastre» de 1898, la necessitat de «re-

tornar les coses al seu lloc», és a dir, recuperar el regionalisme i abandonar la democràcia de partits «[...] *no nos hemos entretenido en discutir ni estudiar reformas, cambios y nuevas soluciones: lo primero que hemos hecho ha sido empeñarnos en que las cosas vuelvan a su lugar, en que desaparezcan las ficciones y sea una realidad la que debe serlo y sin más, nos hemos vuelto regionalistas*». ³² A partir d'aquí, Maspons proposava revisar el sistema parlamentari llavors vigent, i establir una Cambra que no fos «*un conjunto de fulanistas y zutanistas, ni de monárquicos y republicanos siquiera*», sinó una cambra formada per «*andaluces, gallegos, castellanos, vascos y catalanes*». ³³

Des d'aquest plantejament foralista, Maspons va evolucionar cap al que seria un element fonamental del seu pensament, la reivindicació de la via jurídica com a mitjà per a recuperar les llibertats nacionals. Així, en el discurs «El fet de la reivindicació jurídica catalana» pronunciat el 16 de gener de 1919³⁴ –deu dies abans de l'aprovació del primer projecte estatutari del segle xx– plantejava que la restauració del règim jurídic de Catalunya, «mort» com a conseqüència del Decret de Nova Planta, només es podia dur a terme per mitjans polítics i jurídics: «[...] la restauració ha de venir pel mateix camí pel qual la negació vingué. [...] És d'ordre jurídic el treball de fer-la pràctica, s'hi ha inspirat l'actuació catalana en tot moment des d'aquell en que'l Decret de Nova Planta li imposà un règim d'anormalitat contra'l qual mai ha deixat de pugnar. [...] El fet de que no s'exterioritzés en actes de pública reivindicació, el que primer demostra és que'l finíssim sentit jurídic del nostre poble havia comprès la improcedència de plantejar el problema en altre terror que en el polític. [...] No va ésser desconeixement ni va ésser distracció el mutisme dels gairebé cent anys que passen des del 1719 a les primeres guspires públiques de reivindicació; va ésser tant [...] el coneixement de les coses i l'afany de ben resoldre el plet [...] el nostre poble persisteix incommoviblement en un actuació privada tant netament catalana i sostinguda com feia falta per a que a la primera avinentesa el caliu es convertís en arborament [...]». ³⁵ Tot seguit, feia un repàs històric de les diverses iniciatives de reivindicació de restabliment de les antigues institucions, fins a arribar al procés estatutari llavors en marxa, d'on es derivava que la reivindicació

Maspons i Anglasesell va evolucionar cap al que seria un element fonamental del seu pensament: la reivindicació de la via jurídica com a mitjà per a recuperar les llibertats nacionals.

Francesc Maspons i Anglèsell. Jurista i home d'acció

jurídica era «prèvia i essencial en el renaixement de Catalunya» i que «els homes de Dret no es creguin justificats defensant la vigència del nostre règim en intervencions professionals i, per tant, de dret privat, sinó que aixequin la defensa a l'ordre doctrinal i públic».³⁶

La idea del recurs als mitjans jurídics com a medi de recuperació de les llibertats nacionals estava, d'altra banda, en plena sintonia amb els principis d'autodeterminació dels pobles i de protecció de les «minories nacionals» que sostenia la tot just creada Societat de Nacions. El concepte de «minoria nacional» feia referència als grups minoritaris de nacionalitats diferenciades (alemanys a Polònia, rutens a Txecoslovàquia, etc.), que havien quedat dispersos als estats sorgits a l'Europa central i de l'Est com a conseqüència dels tractats internacionals que van posar fi a la Primera Guerra Mundial. Per a solucionar la problemàtica d'aquestes minories, els tractats van plantejar l'aprovació d'uns estatuts que garantien als ciutadans d'aquestes minories el manteniment de la seva pròpia nacionalitat i la protecció de la seva llengua i la seva cultura pròpia. Els conflictes derivats de la interpretació i l'aplicació d'aquells estatuts s'havien de resoldre per mitjans polítics i jurídics, la qual cosa, sens dubte, resultava prou suggerent per a Maspons, en la mesura que semblava confirmar i donar nova argumentació a les seves teories sobre la reivindicació jurídica de Catalunya.³⁷

El mateix Maspons participaria en els procediments de la Societat de Nacions relatius a minories, on va destacar per la seva sensibilitat pel tema de les minories nacionals.³⁸ També aprofitaria la seva estada a Ginebra per impulsar, amb el suport del mecenes Rafael Patxot i Jubert,³⁹ els denominats «Concursos Patxot», amb l'objectiu de difondre la problemàtica pròpia de Catalunya entre els experts europeus.

Ara bé, el més rellevant d'aquesta etapa ginebrina va ser, sense dubte, l'aplicació de la doctrina de la Societat de Nacions a la relació Catalunya-Espanya, un cop proclamada la segona República. Aquesta aplicació es va veure reflectida en un dictamen,⁴⁰ datat el 12 de febrer de 1932, és a dir quan ja s'havia plebiscitat l'Estatut de Núria i la Constitució espanyola de 1931, però encara no s'havia aprovat el text definitiu del que seria l'Estatut de 1932. En essència, aquest dictamen sostenia que Catalunya tenia plenes facultats com a Estat i mantenia la seva relació amb Espanya a partir d'un pacte entre iguals. Per aquest mateix motiu va defensar, en un ar-

ticle titulat «El camí del dret»,⁴¹ que les modificacions al projecte d'Estatut de Núria que es fessin a les Corts espanyoles s'havien de sotmetre a un plebiscit de ratificació o a unes eleccions constituents per tal que un òrgan de la sobirania catalana les pogués acceptar o rebutjar. El que resultava més interessant, però, era que, per a Maspons, l'alternativa a aquest camí del dret era el camí de la força. I aquest segon camí, el de la força, és el que va seguir la història de Catalunya, Espanya i el món en els anys següents. Tanmateix, no haurien de passar més de vint anys abans que Maspons veiés finalment reflectit, en la creació de les Comunitats Europees, el triomf dels principis que sempre havia mantingut, i que en aquella dècada dels trenta havien hagut de recular: «Sobre les equivocacions humanes hi ha [...] l'instint de conservació; i com que tot no va ésser equivocat, entre les seves ruïnes apareix ja el que podria ésser inici del que els seus autors es proposaren aconseguir».⁴²

NOTES

1 IGLÉSIES, J. «Els noranta anys de Francesc Maspons i Anglasesell». A: *Serra d'Or*, juliol 1962, p. 17-18.

2 Vg. MASPONS I ANGLASELL, F. *L'Home, la Nació i l'Estat*. Barcelona: Edicions d'Aportació Catalana, 1963, p. 7-10.

3 En aquest sentit, és interessant la reflexió que fa en el seu article «Els pobles i els estats. Una exhibició dels soviets». A: *La Paraula Cristiana*, vol. VIII, 1928, p. 509 i ss.

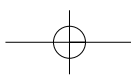
4 MASPONS I ANGLASELL, F. *La crisi de l'edat moderna*. Palma de Mallorca: Ed. Moll, 1956, p. 28.

5 A tall d'exemple, vegeu el pròleg a la segona edició (de 1906) de l'obra de Torras i Bages, on es poden trobar algunes de les idees compartides per Maspons. Cfr. TORRAS I BAGES, J. *La tradició catalana*. Barcelona: Edicions 62, 1981, p. 18.

6 *El Memorial de Greuges de 1885* (nom amb el qual és coneguda popularment la *Memòria en defensa dels interessos morals i materials de Catalunya presentada directament a S.M. lo Rey en virtut d'acort pres en la reunió celebrada en la Llotja de Barcelona, lo dia 11 de janer de 1885*) tenia per objecte deturar la signatura d'un *modus vivendi* comercial amb Anglaterra i evitar la unificació del dret espanyol mitjançant l'aprovació del Codi Civil. Marian Maspons i Labrós va ser el vicepresident de la mesa de la reunió de l'11 de gener de 1885 i va formar part de la comissió que va anar a Madrid a lliurar-la al rei Alfons XII. El text es pot consultar a *Memorial de greuges de 1760; Projecte de Constitució de l'Estat Català de 1883; Memorial de Greuges de 1885; Missatge a la Reina Regent de 1885*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1990, p. 57 i ss.

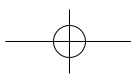
7 DE BELL-LLOC, Maria. *Llegendari* [edició a cura de Joan Armangué]. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2004.

8 Vg. VALLÉS I ALTÉS, J. *Ramon Rogent i el seu entorn*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000, p. 92-93.

Francesc Maspons i Anglasesell. Jurista i home d'acció

- 9 Ell mateix ho recordava al pròleg de la seva obra *La crisi de l'edat moderna*. Palma de Mallorca: Ed. Moll, 1956.
- 10 Vg. IGLÉSIES, J. *Op. cit.*, p. 18.
- 11 Vg. DURAN, Lluís. *Intelligència i caràcter. Palestra i la formació dels joves (1928-1939)*. Catarroja-Barcelona: Ed. Afers, 2007.
- 12 Vg. *La Vanguardia* (16 juliol 1930), p. 6 i 7.
- 13 El setmanari *Clarís* (subtitulat *Setmanari de publicació eventual*) es va editar l'any 1932 per tal de comentar la negociació de l'Estatut de Catalunya a les Corts. L'any 1933 va iniciar una segona època, amb la participació de J.V. Foix, Josep Carbonell, R. Gay de Montellà, Ll. López Olivella, Joaquim Granados, Enric Sala, Carles Sentís, Amadeu Serch i Carles Sala. Es va deixar de publicar el 1936.
- 14 Vg. CASTELLS, V. *Galeusca, un ideal compartit*. Barcelona: Rafael Dalmau ed., 2008.
- 15 Vg. González Vilalta, A. «Rumores de independencia, peticiones de mediación y contactos internacionales del catalanismo según la diplomacia italiana (1936-1938).» Ponència realitzada al *Congreso Internacional La Guerra Civil Española 1936-1939*. Madrid: 2006.
- 16 Vg. SAMSÓ, J. *La cultura catalana entre la clandestinitat i la represa pública*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994, Vol. I, p. 207 i 217.
- 17 «Falleció en Bigas el ilustre jurisconsulto don Francisco Maspons Anglasesell». A: *Diario de Barcelona* (29 octubre 1966), p. 59.
- 18 J. Iglésies (*op. cit.*, p. 18) fa referència a la publicació, l'any 1892, d'un opuscle, titulat *El Salario y la salvación del obrero*, en llengua castellana i signat amb el pseudònim «F. M de Aparicio». Aquest opuscle, que assoliria una tercera edició el 1893, va anar seguit d'uns altres escrits en català i titulats *Cuentos sociales* i *Qüestions sociales*, respectivament
- 19 Vg. BALCELLS, A; PUJOL, E; SABATER, J. *La Mancomunitat de Catalunya i l'autonomia*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1996, p. 482-483.
- 20 L'Escola Històrica del Dret, impulsada per Friedrich Karl von Savigny, oposava als criteris racionalistes de la codificació una concepció del dret com a expressió viva de la terra. Per aquesta raó, va tenir un gran predicament entre els juristes catalans que s'oposaven a la codificació espanyola. Cfr. VALLET DE GOYTISOLO, J. B. «Cotejo con la escuela histórica de Savigny». A: *Revista Jurídica de Catalunya*, vol. 78, núm. 3 i 4, 1979; vol. 79, núm. 1, 2 i 3, 1980.
- 21 MASPONS I ANGLASELL, F. *Nostre Dret familiar segons els autors clàssics i las sentencias del antich suprem tribunal de Catalunya. Qüestions dotals*. Barcelona: Casa Provincial de Caritat, 1899.
- 22 MASPONS I ANGLASELL, F. *Fons de Dret Català*. Barcelona: Rafael Dalmau ed., 1963.
- 23 Entre aquestes obres, es poden citar *Com es fa un tracte* (1927); *Com es fa un testament* (1929); *L'esperit del dret públic català* (1932); *La llei de la família catalana* (1935); *El règim successori català* (1938); *El Dret català. La seva gènesis. La seva estructura. Les seves característiques* (1954).
- 24 Vg. *Dictàmens de D. Francisco de P. Maspons y Anglasesell, advocat*. Barcelona: Impr. Casanovas, 1922.

25 Cfr. «La situación jurídica de Cataluña y la publicación de los apéndices al Código Civil» (conferència pronunciada el 15 de juny de 1918). A: *Revista Jurídica de Catalunya*, 1918, p. 368 i ss.; *La perturbación del régimen sucesorio de Cataluña por la Jurisprudencia del Tribunal Supremo. Conferencia. Sesión del día 23 de marzo de 1920*. Publicaciones de la Real Academia de Jurisprudencia y Legislación 17, fulletó, Madrid: Ed. Reus, 1920.

26 Vg. MASPONS I ANGLASELL, F. «Institucions catalanes vigents a l'estranger». A: *Revista de Catalunya*, febrer de 1926, p. 167 i ss.

27 Segons les dades aportades per J. M. Ainaud de Lasarte, a O. Saltor, *op. cit.*, nota 7.

28 AINAUD DE LASARTE, Josep M. *Op. cit.*

29 CACHO VIU, V. «Contexto europeo del nacionalismo catalán de entresiglos». A: *1898: Entre la crisi d'identitat i la modernització. Actes del Congrés Internacional Celebrat a Barcelona 20-24 d'abril de 1998*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000, Vol. II, p. 63.

30 TOLEDANO GONZÁLEZ, F. *Carlins i Catalanisme. La defensa dels furs catalans i de la religió a la darrera carlinada, 1868-1875*. Sant Vicenç de Castellet: Farell, 2002, p. 105 i ss.

31 MASPONS I ANGLASELL, F. *Cartas sobre nuestra situación política*. Barcelona: Librería A. Verdguer, 1902.

32 *Ibid.*, p. 43-44.

33 *Ibid.*, p. 45.

34 MASPONS I ANGLASELL, F. «El fet de la reivindicació jurídica catalana». A: *Revista Jurídica de Catalunya*, 1919, p. 83 i ss.

35 *Ibid.*, p. 84.

36 *Ibid.*, p. 93.

37 Vg. «Els procediments de Txecoslovàquia». A: *La Paraula Cristiana*, vol. VII, 1928, p. 48 i ss.; «Polònia i els alemanys». A: *La Paraula Cristiana*, vol. XI, 1930, p. 323 i ss.; «L'estudi dels problemes referents a la relació entre les nacions minoritàries i l'Estat». A: *Revista Jurídica de Catalunya*, 1927, p. 46 i ss.; «Les minories del Tyrol italià». A: *Revista Jurídica de Catalunya*, 1927, p. 223 i ss.

38 Vg. PARÉS I MAICAS, M. «Maspons i Anglaseell, un home representatiu». A: *Serra d'Or*, 15 gener 1967, p. 36.

39 Vg. IGLÉSIES, J. «L'obra i el mecenatge intel·lectual de Rafael Patxot i Jubert». A: *Serra d'Or*, febrer 1963, p. 30 i ss.

40 Vg. MASPONS I ANGLASELL, F. *La Generalitat de Catalunya i la República Espanyola*. Barcelona: Tip. Occitània, 1932. Sobre el dictamen es pot consultar també Generalitat de Catalunya, Departament de la Presidència, *República catalana, Generalitat de Catalunya i República espanyola: a l'entorn de la Generalitat de Catalunya i la República Espanyola de Francesc Maspons i Anglaseell*, amb articles de Lluís Duran, Ferran Armengol i Hector López Bofill.

41 MASPONS I ANGLASELL, F. «El camí del dret». A: *Clarís*, núm. 5, 14 juny 1932.

42 MASPONS I ANGLASELL, F. *Op. cit.*, nota 2, p. 48.